کانال یک

»کانال یک» تلویزیون ماهواره‌ای است که از نوامبر سال ۲۰۰۱در شهر لوس‌آنجلس شروع به کار کرد. در سه سال نخست، تنها در قاره آمریکا در دسترس بود و پس از آن، در سال ۲۰۰۳ با استفاده از ماهواره‌های بین‌المللی، در سراسر جهان قابل دریافت شد.

کانال یک با تمرکز بر سه محور شروع به کار کرد:

- بازسازی نهادهای ملی
- روایت‌سازی تاریخی
- تلاش برای تبدیل مخاطب به کنشگر

کانال یک در شرایطی شروع به کار کرد که رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور، به‌ویژه پس از گسترش ماهواره و اینترنت، به یکی از مهم‌ترین بازیگران در فضای عمومی ایرانیان تبدیل شده بودند.
در این میان، کانال یک با رویکردی متفاوت تلاش کرد از سطح «اطلاع‌رسانی» فراتر رفته و به «کنشگری رسانه‌ای» وارد شود.
برخلاف بسیاری از شبکه‌ها، در این رسانه شاهد ترکیبی از تحلیل، فراخوان، گفتمان‌سازی هویتی هستیم که آن را به‌مرور به موضوعی قابل توجه برای مطالعه در علوم اجتماعی تبدیل کرده است.

شکل‌گیری و تحول کانال یک

کانال یک در اوایل دهه ۱۳۸۰شمسی در لوس‌آنجلس آغاز به کار کرد .شهرام همایون که پیش‌تر در حوزه رسانه و فعالیت سیاسی فعال بود، به‌تدریج به چهره محوری این شبکه تبدیل شد.
بررسی آرشیو برنامه‌هایی مانند «آخرین لحظه با شهرام همایون» نشان می‌دهد که از اواسط دهه ۱۳۹۰، لحن برنامه‌ها به سمت دعوت مستقیم به کنش تغییر یافته است.

احیای نمادهای ملی: پرچم شیر و خورشید

یکی از محورهای مهم در محتوای این شبکه، ترویج پرچم شیر و خورشید بوده است.
در برنامه‌های متعدد، این نماد به‌عنوان «پرچم ملی ایران پیش از جمهوری اسلامی» معرفی شده و مخاطبان به استفاده از آن در تجمعات تشویق شده‌اند.
تحلیل محتوای بصری برنامه‌ها نشان می‌دهد که این نماد به‌صورت مکرر در پس‌زمینه استودیو و گرافیک برنامه‌ها حضور داشته است.
بدون تردید، اکنون می‌توان به نقش مهم شهرام همایون و کانال یک در ماندگاری پرچم شیر و خورشید اذعان کرد. این شبکه در طول ۲۵ سال گذشته، صدها هزار پرچم شیر و خورشید را در سراسر جهان توزیع کرد.

تکثرگرایی

بدون تردید، کانال یک از نخستین رسانه‌های فارسی‌زبان بوده است که از آغاز به کار، با دعوت از شخصیت‌های مختلف با عقاید و آرای سیاسی گوناگون، آزادی بیان و تکثرگرایی را در قالبی نوین از عملکرد رسانه‌ای به نمایش گذاشت.
از آغاز فعالیت این رسانه، جریان‌های سیاسی گوناگون از جمله مشروطه‌خواهان، جبهه ملی، اصلاح‌طلبان، سوسیالیست‌ها و کمونیست‌ها، تریبون داشته و در برنامه‌های مختلف آزادانه به بیان نظرات و عقاید خود پرداخته‌اند.

نخستین تأثیرگذاری

در سال ۱۳۷۸، در جریان ماجرای کوی دانشگاه‌ها، یک تماس تلفنی از سوی بیننده‌ای در ایران، در عمل به فراخوانی برای حمایت از دانشجویان تبدیل شد و این موضوع به‌عنوان یکی از نخستین نشانه‌های تأثیرگذاری یک رسانه فارسی‌زبان در داخل ایران مطرح شد؛ به‌گونه‌ای که برخی رسانه‌های آمریکایی نیز به آن پرداختند.
بدون شک، نقش کانال یک در وقایع ۱۸ تیر، نقشی تأثیرگذار و هدایت‌کننده بوده است و پس از آن نیز موارد مشابهی مشاهده شده است.

تاریخ ایران

تلاش کانال یک در طول ربع قرن فعالیت خود به بازبینی تاریخ ایران نیز گسترش یافت و به مخاطب کمک کرد تا از زوایای دیگری، بر مبنای واقع‌نگری و به دور از هیجان، به تاریخ ایران بنگرد.
برنامه «از کوروش تا پهلوی» (چهل قسمت) که اختصاصی به تشریح سه دوره قاجاریه، پهلوی و جمهوری اسلامی می‌پردازد، می‌تواند به‌عنوان نخستین گام برای بازبینی تاریخ ایران قلمداد شود.

جنبش ملی «ما هستیم»

در اردیبهشت سال ۱۳۸۷، پس از آنکه امارات بار دیگر ادعای مالکیت جزایر سه‌گانه را همراه با تغییر نام خلیج فارس مطرح کرد، شهرام همایون، مدیر و بنیان‌گذار کانال یک، در یک فراخوان تلویزیونی از مردم دعوت کرد تا در اعتراض، در مقابل سفارت امارات تجمع کنند (یازدهم اردیبهشت ۱۳۸۷).
برخلاف تصور عمومی، این فراخوان با اقبال عمومی روبه‌رو شد و همین رویداد منجر به شکل‌گیری جنبشی با عنوان «ما هستیم» با سخنگویی شهرام همایون شد. پس از آن، مردم در سراسر کشور جمله «ما هستیم» را بر دیوارها نوشتند و از شهرام همایون و جنبش مذکور اعلام حمایت کردند.

در ادامه، در روزهای ۲۷ اردیبهشت، سوم خرداد و چهارم تیر، فراخوان‌های دیگری نیز داده شد و در شهرهایی چون تهران، مشهد، کرمانشاه، شیراز و اهواز، افرادی با شعارهایی مانند «ما هستیم» و «هستم اگر بروم، گر نروم نیستم» به خیابان آمدند.

عنوان برخی از این فراخوان‌ها عبارت بودند از:

- علیه مافیای اقتصادی
- نیروی انتظامی، حمایتت می‌کنیم
- خلیج همیشه فارس

اوج‌گیری این فعالیت‌ها موجب جلب توجه مردم داخل کشور به کانال یک شد و شمار زیادی از مخاطبان به حمایت از آن پرداختند. در مقابل، جمهوری اسلامی با ایجاد اختلال در فرکانس‌های شبکه در ماهواره، با عث قطع ارتباط همایون، کانال یک و رهبران جنبش با مردم داخل کشور شد. اما پس از سه ماه، کانال یک توانست روی ماهواره دیگری پخش خود را از سر گیرد و این‌بار از مردم دعوت کند در روز هفتم آبان، به مناسبت بزرگداشت کوروش، در محل آرامگاه او در شیراز بروند . این دعوت با استقبال فوق العاده ای روبه‌رو شد. و پس از آن، سالهای متمادی این حرکت ادامه یافت. اما در عین حال، جمهوری اسلامی مقابله با شهرام همایون و کانال یک را شدید تر کرد.

نصب پرچم

در روزهای بعد، کانال یک و جنبش دست به ابتکاری تازه تری زدند ، روز اول فروردین ۱۳۸۸طرفداران جنبش در داخل ایران اولین پرچم شیر و خورشید را در تهران در یک گذرگاه عمومی نصب کردند و این حرکت در ادامه به مدت کوتاهی به نصب ۱۳۴پرچم در مکانهای مختلف منجر شد .

کنگره آمریکا

در سال ۲۰۱۰، با اوج گرفتن فعالیت‌های کانال یک، کنگره آمریکا در گزارش سالیانه خود، همایون و کانال یک را آلترناتیو قابل توجهی برای جمهوری اسلامی معرفی کردند.

پلیس بین‌الملل

با بالا گرفتن فعالیت و کنش کانال یک ، پس از وقوع انفجاری در حسینیه شیراز، جمهوری اسلامی به دروغ این انفجار را به شهرام همایون نسبت داد و در یک دادگاه غیابی حکم اعدام او را صادر کرد، و سپس از اینترپول درخواست استرداد شهرام همایون از آمریکا را کرد . اما رسانه های آمریکایی ، دولت آمریکا و اف بی آی حمایت خود را از همایون اعلام کردند و تاکید کردند که نه تنها او را مسترد نمی کنند، بکه پلیس بین المللی را وادار کردند که پس از دو سال نام وی را از لیست تحت تعغیب خارج کنند.

سال ۱۳۸۸ و جنبش سبز

در حالیکه تلویزیون کانال یک مشغول برگزاری مراسم دوین سالگرد جنبش ماهستیم بود ، ماجرای انتخابات سال ۱۳۸۸که منجر به جنبشی به نام جنبش سبز شد تلویزیون کانال یک همراه با یاران جنبش ملی ماهستیم ، سرپرستی تظاهرات اعتراضی ایرانیان خارج از کشور را با پایبندی به مبانی هویت ملی بر عهده گرفت.

در شرایط آنروز حامیان جنبش سبز تلاش کردند تا رنگ سبز را جایگزین نماد مخالفان جمهوری اسلامی (پرچم شیر و خورشید) کنند که این موضوع در سراسر دنیا منجر به برخوردهایی بین مخالفان شد که در نهایت با پیروزی پرچم شیر و خورشید به پایان رسید (فیلم تظاهرات لس آنجلس)

جنبش سبز البته که جنبشی فراگیرتر از جنبش ماهستیم بود تا جاییکه توانست این حرکت را (ماهستیم) نسبت به قبل از آن کمرنگ کند.

ظهور سایر رسانه‌ها

با ظهور جنبش سبز ، تلویزیونهای دولتی و غیر دولتی که از پشتوانه مالی نامحدود برخوردار بودند نیز پا به میدان

گذاشتند . اوج گرفتن فعالیتهای کانال یک و تاثیر گذاری آن در داخل کشور، باعث شد بودجه های کلانی جهت ایجاد رسانه های وابسته اختصاص یابد بطوریکه کار برای رسانه های ملی که با بودجه های محدود اداره می شدند سخت شد .

ویژگی‌های کانال یک

بدون شک ربع قرن فعالیت کانال یک ویژه گی های خاص این شبکه را برجسته کرد که عبارت از نکات زیر است :

1. **ملی به معنای واقعی کلمه**
شبکه کانال یک در طول ربع قرن فعالیت خود هرگز از هیچ کمک خاص دولتی ، سازمانی ، بنیادی برخوردار نبوده . علاوه برا این هیچ درخواست کمکی به هیچ مرجعی نداده است و پیش از آن پیشنهاد کمک از سوی دو دولت عربستان و آمریکا را در این زمینه صراحتا رد کرده است .

2. **در دسترس بودن برای همه دیدگاه‌ها**
برخی تصور می کنند ویژگی ملی برای یک رسانه ، منحصر به عدم دریافت کمک از دولتهاست در حالیکه کانال یک نتنها این ویژگی را داشته بلکه بعنوان یک رسانه ملی در اختیار همه اقشار مختلف با هر سلیقه و عقیده ای بوده و همگان امکان ابراز نظر در این شبکه را داشته اند.

3. **بازدید کنندگان**

شبکه جهانی کانال یک با میلیون‌ها بیننده در سراسر جهان، به‌عنوان یکی از پنج شبکه پربینندهٔ فارسی‌زبان شناخته می‌شود. این شبکه تنها در یوتیوب بیش از ۱۳۰ هزار عضو و بالغ بر ۲ میلیون بازدید را به خود اختصاص داده است.

4. **اصول و مبانی**

شبکه جهانی کانال یک، آزادی بیان را در چارچوب اصول اخلاق و مبانی انسانی تحقق می‌بخشد و آزادگی و احترام را به‌عنوان نخستین و اساسی‌ترین اصل، نه‌تنها در درون سازمان، بلکه در ارائه خدمات به جامعه و مخاطبان خود، سرلوحه قرار می‌دهد.

آزادی بیان

اکنون دیگر تردیدی نیست که این شبکه حتی یک مورد سانسور در کارنامه خود ندارد و در تمام طول ربع قرن فعالیت خود برنامه سازان، یا مخاطبان ازعان کرده اند که در کانال یک از آزادی کامل برخوردار بوده اند.

فرهنگ سازی

کانال یک فراتر از اختصاص زمان پخش به دیدگاه‌های مختلف، در میان مخاطبان خود فرهنگ‌سازی عمیقی انجام داده است. یکی از مهم‌ترین جنبه‌های این فرهنگ‌سازی، دعوت و آموزش مخاطبان به شنیدن دیدگاه‌ها و باورهای مخالف با رویکردی منطقی، به‌دور از احساسات، و همراه با احترام به آن‌ها بوده است.

کانال یک (امروز)

امروز کانال یک همچنان پویا و در جهت توسعه گام بر میدارد. این شبکه سه سال قبل با برقراری دوره های آموزشی ، تعدادی جوان ایرانی را برای تهیه برنامه های تلویزیونی آموزش داد و سپس از آنان برای ارایه کمک گرفت.